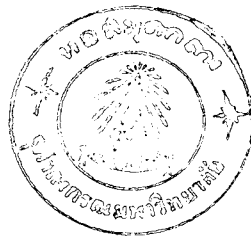

มาตรฐานการสอบบัญชีและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับสินค้าคงคลังในประเทศไทย

(Standard and Practices of Inventory Audit in Thailand)

โดย

นางสาวยุวเรศ เกลียวปฏิพันธ์ บช.บ.

วิทยานิพนธ์นี้

เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนกวิชาการบัญชี

พ. ศ. ๒๕๑๑

002484

17069476

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนประกอบการศึกษาตามระเบียบปริญญามหาบัณฑิต

เฉลิม ทรัพย์ทวี

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์ .. เฉลิม ทรัพย์ทวี .. ประธานกรรมการ
..... เนติกร ทรัพย์ทวี กรรมการ
..... วิไล กรรมการ

อาจารย์ผู้ควบคุมงานวิจัย .. เฉลิม ทรัพย์ทวี ..
วันที่ .. ๑๕ .. เดือน .. พฤษภาคม .. พ.ศ. ๒๕๑๑

บทคัดย่อ

สินค้าคงคลังเป็นรายการสินทรัพย์ที่สำคัญในบรรดาสินทรัพย์เคลื่อนที่ของกิจการ ความผิดพลาดในการแสดงราคาสินค้าคงคลังย่อมจะมีผลกระทบต่องบการเงินของกิจการนั้น เพราะการผิดพลาดในสินค้าคงคลัง จะทำให้รายการอื่น ๆ ในงบดุลย์ เช่น ยอดสินทรัพย์เคลื่อนที่ สินทรัพย์ทั้งหมด ส่วนของผู้ถือหุ้น และหนี้สินทั้งหมดผิดพลาดตามไปด้วย นอกจากนั้นความผิดพลาดเช่นนี้ ย่อมทำให้รายการในงบกำไรขาดทุน อาทิ ต้นทุนสินค้าขาย กำไรเบื้องต้น และกำไรสุทธิ คลาดเคลื่อนไป ซึ่งจะทำให้ผลการดำเนินงานของงวดนั้น ๆ ผิดพลาดไปด้วย

บทความนี้เป็นการศึกษาถึงวิธีการปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบบัญชีสินค้าคงคลัง ตลอดจนมาตรฐานของการสอบบัญชีสินค้าคงคลัง โดยพิจารณาถึงแบบฉบับที่ได้ปฏิบัติกันในประเทศไทย และศึกษาเปรียบเทียบกับของต่างประเทศ

ผู้สอบบัญชีพึงไขความระมัดระวังในการตรวจสอบสินค้าคงคลัง ความรอบคอบในการตรวจสอบเพียงแต่จำนวนเงิน กรรมสิทธิ์ การตีราคา และการคำนวณ พันธะการซื้อขาย และสภาพของสินค้าในขณะนี้ไม่เป็นการเพียงพอ ผู้สอบบัญชียังควรเข้าร่วมสังเกตการตรวจนับสินค้าคงคลัง และวิธีการนับที่ใช้ในการนั้นด้วย ซึ่งจะถือว่าเป็นวิธีการที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ส่วนการยอมรับเกี่ยวกับยอดสินค้าคงคลัง คำรับรองของฝ่ายจัดการซึ่งเคยเป็นคดีโต้แย้งมาแล้วในต่างประเทศ แมวาคำตัดสินของศาลจะเคยปรากฏว่า ผู้สอบบัญชีพึงยอมรับคำรับรองนั้นได้ก็ตาม แนวโน้มในปัจจุบันไม่เป็นเช่นนั้น มาตรฐานการปฏิบัติงานสอบบัญชีในสหรัฐและในอังกฤษก็ได้เปรียบไปแล้ว จากการศึกษาข้อเท็จจริงในประเทศไทย ก็ปรากฏว่าผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เริ่มถือว่าการสำรวจตรวจนับสินค้าคงคลัง เป็นวิธีการสอบบัญชีที่จำเป็นวิธีหนึ่ง แต่จำนวนผู้ที่ปฏิบัติเช่นนั้น ยังมีจำนวนน้อยอยู่

คำนำ

การเรียบเรียงวิทยานิพนธ์เรื่องนี้ สำเร็จได้ก็ด้วยการอนุเคราะห์ของ ศาสตราจารย์
เคิมศักดิ์ กฤษณามระ ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าช่วยตรวจแก้ไขและแนะนำมาโดยตลอด นอก-
จากนี้ยังได้รับความช่วยเหลือจากคณะกรรมการของสมาคมนักบัญชีแห่งประเทศไทยบางท่านเป็น
อย่างก็ โดยเฉพาะ คร.สุธี สิงห์เสนห์ และอาจารย์พวงศรี อุทัยศรี ที่ได้ให้พิมพ์เอกสาร
เกี่ยวกับการส่งแบบสอบถามไปยังผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ข้าพเจ้าจึงถือโอกาสขอบคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

บทคัดย่อ	ค
คำนำ	ง
บทที่ ๑ บทนำ	๑
ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าคงคลัง	๕
ความรับผิดชอบตามนิยามของผู้สอบบัญชี	๘
ความรับผิดชอบทางอาญา	๘
ความรับผิดชอบทางแพ่ง	๙
บทที่ ๒ ความหมายของสินค้าคงคลัง	๑๓
คำจำกัดความ	๑๓
สิ่งที่พึงถือเป็นต้นทุนสินค้าคงคลัง	๑๖
๑. วัตถุประสงค์ของค่าใช้จ่าย	๑๖
๒. ระยะเวลาของการผลิต	๒๐
บทที่ ๓ มาตรฐานการตรวจสอบสินค้าคงคลัง ของต่างประเทศ	๒๑
ปริมาณและจำนวนเงิน	๒๒
การเข้าร่วมสังเกตการตรวจนับสินค้าคงคลัง	๒๒
กรณีและผู้สอบบัญชีไม่ได้เข้าสังเกตการตรวจนับสินค้าคงคลัง	๓๐
วิธีการตรวจสอบอย่างอื่น	๓๑
การตรวจสอบงานค่านับที่หักจากหลักฐานต่าง ๆ	๓๒
การตรวจสอบสินค้าคงคลังที่ใช้เครื่องจักรลงบัญชี	๓๔
กรรมสิทธิ์ในสินค้าคงคลัง	๓๕
การตีราคาและการคำนวณ	๓๘
ราคาต้นทุน	๓๘
ราคาคุลาบ	๔๑
ราคาต้นทุนหรือราคาคุลาบแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่ากัน	๔๒
ราคาสินค้าตามต้นทุนซึ่งสูงกว่าราคาคุลาบ	๔๕
การตีราคาสินค้าคงคลังจากกำไรเบื้องต้น	๔๖
การตีราคาสินค้าคงคลังแบบราคาขายปลีก	๔๗
การตรวจสอบในค่านราคาสินค้า	๕๑

พันธะการชื้อขาย	๕๒
สภาพของสินค้า	๕๓
หนังสือรับรองของลูกค้า เกี่ยวกับสินค้าคงคลัง	๕๔
วิธีการตรวจสอบสินค้าคงคลังของ The Institute of Chartered Accountants	๕๕
วิธีการตรวจสอบสินค้าคงคลังในประเทศต่าง ๆ	๕๖
บทที่ ๔ การปฏิบัติเกี่ยวกับการสอบบัญชีสินค้าคงคลังในประเทศไทย	๖๑
การส่งแบบสอบถามของสมาคมบัญชีแห่งประเทศไทย	๖๑
ในจำนวนและการคำนวณ	๖๕
ในคานมาตรฐานในการตรวจสอบคานหลักฐานการบันทึก	๖๖
ในเรื่องหนังสือรับรองยกสินค้าจากผู้บริหารงาน	๖๗
ในคานราคาสินค้าคงคลังและการคำนวณ	๖๗
การสอบถามจากสำนักงานสอบบัญชี	๖๘
การประชุมบัญชีทั่วประเทศครั้งที่ ๒	๗๐
มาตรฐานการสอบบัญชี เกี่ยวกับการตรวจสอบสินค้าคงคลัง	๗๑
วิธีการตรวจสอบสินค้าคงคลัง	๗๒
การสังเกตการตรวจนับสินค้าคงคลัง	๗๔
วิธีการตรวจสอบสินค้าคงคลังที่ควรปฏิบัติเป็นมาตรฐาน	๗๖
ผลการสำรวจวิธีการตรวจสอบสินค้าคงคลังโดยสมาคมบัญชีแห่งประเทศไทย	๗๘
บทที่ ๕ สรุปและเสนอแนะ	๘๐
สรุป	๘๐
วิธีการสำรวจสินค้า	๘๐
การที่ราคาสินค้า	๘๑
หน้าที่ของผู้สอบบัญชี เกี่ยวกับสินค้าคงคลัง	๘๔
การรายงานการสอบบัญชี	๘๖
เสนอแนะ	๘๗
บรรณานุกรม	๘๘